

УДК 351.88

Цитування:

Чепелюк Ю. В. Методи аналітико-прогностичних досліджень дипломатичних представництв. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 55–61.

Chepelyuk Yu. (2022). Methods of analytical and prognostic research of diplomatic missions. *Library science. Record Studies. Informology*. 1, 55–61 [in Ukrainian].

Чепелюк Юлія Володимирівна,
аспірантка Київського національного
університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-4834-1392>
chepelyuk12@gmail.com

МЕТОДИ АНАЛІТИКО-ПРОГНОСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ

Мета статті – систематизувати та охарактеризувати методики аналізу інформації та прогностичні методи політичного аналізу, придатні для використання в інформаційно-аналітичній діяльності дипломатичних представництв. **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні сукупності наукових методів, а також системного і структурно-функціонального підходів, що дало змогу комплексно розглянути методи аналізу інформації та прогностичні методи політичного аналізу. **Наукова новизна** одержаних результатів полягає в систематизації та узагальненні методів аналітико-прогностичних досліджень, що можуть використовуватися в інформаційно-аналітичній діяльності дипломатичних представництв. **Висновки**. Констатовано, що прогноз, особливо політичний, – це складний процес, успішність і точність якого значною мірою залежить від сукупності використовуваних методів аналізу і прогнозування. Прогнозам не властива сталість – вони відрізняються за багатьма критеріями. Наголошено, що через велику кількість чинників впливу політичне прогнозування здійснюється у вигляді варіантів, альтернатив розвитку, які описують вірогідний характер майбутніх подій, процесів, ситуацій. Акцентовано, що чим більши довгостроковим є прогноз, тим більша ймовірність неврахування з різних причин чинників і тенденцій, які не потрапили до вихідних даних у процесі прогнозування. Тому найбільш точними є короткострокові прогнози, отже найбільш точними будуть результати політичного прогнозування. Відзначено, що роль аналітично-прогностичних методів у роботі дипломатичних представництв важко переоцінити: адже, зрештою, аналіз фактів потрібен не сам собою, а заради складання прогнозів можливого розвитку події чи ситуації та інформування про них керівництва держави. У свою чергу прогнози надаються для прийняття керівництвом держави адекватного міжнародно-політичного рішення.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність, аналітико-прогностичне дослідження, політичне прогнозування, дипломатичне представництво.

Chepelyuk Yulia,
graduate student
of Kyiv National University of Culture and Arts

METHODS OF ANALYTICAL AND PROGNOSTIC RESEARCH OF DIPLOMATIC MISSIONS

The purpose of the article is to systematize and characterize methods of information analysis and prognostic methods of political analysis, suitable for use in information and analytical activities of diplomatic missions. **The research methodology** is based on the use of a set of scientific methods, as well as systemic and structural-functional approaches, which allowed to comprehensively consider the methods of information analysis and prognostic methods of political analysis. **The scientific novelty** of the obtained

*results lies in the systematization and generalization of methods of analytical and prognostic research that can be used in the information and analytical activities of diplomatic missions. **Conclusions.** It is stated that forecasting, especially political, is a complex process, the success and accuracy of which largely depend on the set of methods used for analysis and forecasting. Forecasts are not consistent - they differ in many criteria. It is emphasized that due to a large number of influencing factors, political forecasting is carried out in the form of options, and alternatives to development, which describe the probable nature of future events, processes, and situations. It is emphasized that the longer the forecast, the greater the likelihood of failure to take into account various reasons, factors, and trends that are not included in the original data in the forecasting process. Therefore, short-term forecasts are the most accurate, so the results of political forecasting will be the most accurate. It is noted that the role of analytical and prognostic methods in the work of diplomatic missions is difficult to overestimate: after all, the analysis of facts is needed not by itself, but to make forecasts of possible events or situations and inform the government. In turn, forecasts are provided for the government to make an adequate international political decisions.*

Key words: *information-analytical activity, analytical-prognostic research, political forecasting, diplomatic mission*

Актуальність теми дослідження. Специфіка дослідження політичних ситуацій і подій пов'язана з тим фактом, що сфера міжнародних відносин у сучасному світі доволі швидко змінюється. Інтеграція та водночас регіоналізація, всесвітня глобалізація та збільшення кількості учасників міжнародних відносин (міжурядові та неурядові, міжнародні злочинні, терористичні та релігійні організації і рухи, а також транснаціональні корпорації та ін.) свідчать про ускладнення, набуття ознак непередбачуваності міжнародних відносин. За цих умов з'ясовувати цілі та інтереси їх учасників і на цій основі розробляти стратегію стосовно внутрішньої і зовнішньої політики держави стає дедалі важче. Саме тому сьогодні вкрай важливо вміти аналізувати та оцінювати ситуації, процеси і події, що відбуваються у сфері міжнародних відносин, розставляти пріоритети і робити прогнози. Забезпечення державних органів інформацією, необхідною для здійснення ефективної зовнішньої та внутрішньої політики України – це одне із завдань дипломатичних представництв, які є не просто постачальником інформації: їх головним завданням є надання аналітичних даних і пропозицій для прийняття конкретних урядових рішень.

Аналіз досліджень і публікацій. Методологічні засади аналітичних досліджень доволі докладно викладені у численних працях навчального і наукового характеру. Утім, праць, присвячених безпосередньо методам аналітико-прогностичних досліджень дипломатичних представництв значно менше. Переважна більшість дотичних праць стосуються специфіки застосування відповідних методів загалом у політичній сфері, у сфері міжнародних відносин, авторами яких є не фахівці з інформаційно-аналітичного забезпечення, а теоретики та

практики-міжнародники. Зокрема, це праці таких дослідників, як В. Горбатенко, А. Коваленко, І. Петренко, В. Приходько, Н. Ржевська та багато інших. Так, у статті В. Приходька [14] розкрито базові засади аналізу політичної ситуації, у статті А. Коваленка [7] – методологічні засади політичного аналізу та прогнозування, І. Петренка [12] – типи, функції, інструментарій та принципи експертно-аналітичної діяльності, Н. Ржевська розкриває сутність і ознаки політичного та стратегічного прогнозування [15]. І. Петренко у співавторстві з В. Горбатенко у спільній праці аналізують метод «Дельфі» та специфіку його застосування у прогностичних розробках [3]. Таким чином, у наявних сьогодні працях розкриваються окремі актуальні методики аналізу інформації та прогностичні методи політичного аналізу. Це спонукає до їх систематизації та узагальнення з точки зору можливості їх застосування в інформаційно-аналітичній діяльності дипломатичних представництв.

Мета статті – систематизувати та охарактеризувати методики аналізу інформації та прогностичні методи політичного аналізу, придатні для використання в інформаційно-аналітичній діяльності дипломатичних представництв.

Виклад основного матеріалу. Інформування дипломатичними представництвами керівництва держави про події і ситуації в країні перебування та її зовнішню політику передбачає звернення до наукового інструментарію, зокрема нормативного (формується висновок про варіанти дій для досягнення оптимальних результатів з урахування реальних можливостей акторів) та емпіричного (орієнтований на критичне оцінювання рішень, що приймаються на підставі опрацювання великого обсягу фактологічної

інформації, і розширення сукупності альтернативних стратегій поведінки акторів) підходів. Що стосується конкретних методів аналізу політичних ситуацій і процесів, то тут варто відзначити, що усі вони мають міждисциплінарний характер.

Оскільки основний масив даних для дослідження політичних ситуацій і подій утворюють текстові матеріали та інформація, яка передається у текстовій формі, найважливішим завданням аналітика дипломатичного представництва є добір текстових повідомлень, на яких ґрунтуватиметься документ аналітично-прогностичного характеру. Методик аналізу інформації (різноманітної за формою, змістом і її носієм) є чимало, але найбільш високою здатністю до вирішення проблеми володіє прикладний аналіз текстової інформації (традиційний метод, контент-аналіз, когнітивне картування, інтент-аналіз, дискурс-аналіз, критичний дискурс-аналіз) [12]. Цей вид аналізу був апробований в численних політичних дослідженнях і неодноразово модифікувався. Саме контент-аналіз, когнітивне картування та інтент-аналіз – так звані експлікативні (від «експлікація» – пояснення, розгортання) методи володіють широким діапазоном застосування і є базовими засобами прикладного аналізу політичних ситуацій і подій. Так, контент-аналіз – це кількісно-якісний метод вивчення документів, який полягає у квантифікаційній (кількісні підрахунки) обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів. За допомогою контент-аналізу можна вивчати: експліцитний (буквально висловлений) та імпліцитний (прихований) зміст будь-якого документа; внутрішню структуру документа, закономірності побудови та інші його особливості; проблеми соціальної дійсності, порушені в тексті (сходити від тексту до позатекстової реальності); авторство документа [8]. Видами контент-аналізу є: підрахунок символів (простий підрахунок ключових слів у тексті); аналіз за елементами (вибір головних і другорядних частин тексту, визначення тем, пов'язаних з інтересами аудиторії); тематичний аналіз (виявлення явних і прихованих тем); структурний аналіз; аналіз взаємовідносин різноманітних матеріалів (застосування структурного аналізу з вивченням послідовності публікації матеріалів, обсягу і часу виходу в друк) [13]. Усі ці види контент-аналізу повинні відповідати очевидним вимогам – об'єктивності, надійності, обґрунтованості і, безперечно, системності, без яких контент-аналіз вважається некоректним і втрачає своє пізнавальне значення.

Когнітивне картування – це метод прикладного аналізу у сфері міжнародних відносин, спрямований на виявлення того, яким чином політичний діяч сприймає певну політичну проблему, а також встановлення його ймовірнісної реакції на розвиток подій [9]. Застосування методики когнітивного картування передбачає: 1) виявлення основних понять, якими оперує політичний діяч; 2) виявлення між ними причинно-наслідкових зв'язків; 3) оцінювання значущості та «щільності» цих зв'язків [11]. Когнітивне картування є апробованим і достатньо ефективним засобом аналізу індивідуального та групового мислення у сфері міжнародних відносин та політичного країнознавства, сприйняття політичними лідерами зовнішньополітичних ситуацій і процесів. Проте сьогодні ця методика застосовується порівняно рідше, ніж, скажімо, контент-аналіз. Методика когнітивного картування може бути більш результативною за умови її поєднання з іншими засобами прикладного аналізу, у тому числі, традиційними [11].

Нарешті інтент-аналіз, або аналіз намірів – теоретико-експериментальний підхід, що дає змогу шляхом вивчення мовлення виявити недоступний при використанні інших видів аналізу прихований смисл виступів, намірів і цілей, які впливають на дискурс [6]. Інтент-аналіз дає змогу реконструювати інтенції того, хто говорить, за його мовленням, розкрити підтекст, який неможливо виявити за допомогою інших засобів. Відтак інтент-аналіз сприяє з'ясуванню міри впливу на індивідуальну та масову свідомість, міри викривлення «картини світу» авторами текстів чи промов.

Таким чином, міждисциплінарні методики аналізу політичних ситуацій і процесів – контент-аналіз, когнітивне картування та інтент-аналіз – є свідченням ускладнення процедур інформаційно-аналітичної роботи дипломатичних представництв. Здійснюючи дослідження з внутрішньо- і зовнішньополітичної проблематики на основі цих методик, необхідно дотримуватися процедурних моментів і послідовності етапів вивчення емпіричного матеріалу. Важливою умовою також є коректність створення інформаційного масиву та проведення заключної верифікації.

Зазначені методи використовуються в політиці для прогнозування, основною метою якого є «підвищення ефективності та результативності прийнятих політичних рішень і запобігання небажаному розвитку політичних

процесів» [15, 38]. У контексті прогнозування політичної сфери фахівці розрізняють два типи прогнозування [15, 38]:

політичне – пов'язане із ситуативним аналізом тенденцій, процесів, інтересів акторів та їх взаємодії й виражає можливий стан у короткотерміновій перспективі. Політичний прогноз дуже часто межує з політичними коментарями, що прогнозують разове прийняття політичного рішення або тимчасову поведінку акторів. Для цього виду прогнозування характерна екстраполяція наявних тенденцій;

стратегічне – враховує загальну динаміку системи й довгострокові глобальні тенденції, не пов'язані з поодинокими проявами політичної поведінки. Стратегічний прогноз передбачає бажаний майбутній стан та містить перелік принципів і моделей поведінки, що сприятимуть його досягненню. Він розставляє необхідні акценти чи пріоритети, що у довгостроковій перспективі сприятиме досягненню бажаного майбутнього [15, 38].

Що стосується прогностичних методів, без яких інформаційно-аналітична робота дипломатичного представництва неможлива, все їх різноманіття можна поділити на дві групи: 1) прості (наприклад, метод аналогії, метод екстраполяції, метод «Дельфі», метод сценаріїв та ін.); 2) складні (аналіз детермінант і змінних, спектральний аналіз, комп'ютерна симуляція [1, 29–30], а також моделювання та ін.). Так, метод аналогії – порівняння аналогічних ситуацій, подій, і на цій підставі вироблення аналогічних висновків; метод екстраполяції – поширення висновків, одержаних із спостереження над однією частиною явища, на іншу його частину [4]. На особливу увагу з так званих простих методів заслуговують інструментальні досягнення системної методології – метод «Дельфі», або дельфійський метод, та метод сценаріїв.

Метод «Дельфі» є варіантом методу експертних оцінок – прогнози, що одержуються за допомогою цього методу, ґрунтуються на суб'єктивних поглядах експертів, які надають свої висновки про конкретну міжнародну подію чи ситуацію. На підставі виявлених розбіжностей в експертних оцінках робляться прогнози щодо можливих наслідків розвитку аналізованої події чи ситуації у міжнародних відносинах, надається остаточна їх оцінка та практичні рекомендації. Зрозуміло, що експертні висновки мають суб'єктивний, іноді навіть помилковий характер, особливо коли йдеться про довгострокове політичне прогнозування, і безпосередньо залежать від кваліфікації експертів [3]. Тому метод «Дельфі» більше придатний при складанні

короткострокових прогнозів, стосовно локальних подій. Як один з найефективніших експертних методів він постійно вдосконалюється, уособлюючи собою неординарний підхід до системи суджень та аналізу.

Суть методу сценаріїв полягає у побудові моделей можливого розвитку подій чи ситуації і на цій підставі висунення гіпотези – припущень, які не піддаються перевірці. За твердженням фахівців, аналіз сценаріїв – метод прогнозування, що «полягає в поділі всієї сукупності можливих подій на декілька груп та у визначенні логічної послідовності наслідків для кожної групи подій. Застосовується у разі, якщо ймовірність виникнення різних подій майже однакова та існує необхідність заздалегідь обрати стратегію дій в рамках кожного сценарію» [5, 137]. Загальну методику побудови сценарію фахівці пропонують описувати за допомогою послідовності базових етапів, серед яких: 1) визначення меж процесу (часові межі та обсяг питань, що підлягають аналізу); 2) визначення зацікавлених сторін (з'ясувати на яких осіб, на які процеси та явища впливатиме процес, що моделюється; які чинники впливають на процес; хто може бути зацікавленим у вихідному результаті процесу тощо); 3) визначення основних трендів (виокремлення зовнішніх та внутрішніх трендів, що впливають або впливатимуть на ці завдання); 4) встановлення чинників невизначеності (виокремлення подій чи явищ, що з високою імовірністю впливають на результат процесу, але результати яких, у свою чергу, невідомі); 5) Створення початкових груп (групування позитивних і негативних сценаріїв); 6) перевірка достовірності та консистентності (перевірка відбувається за трендами, за вихідними комбінаціями, за реакцією основних зацікавлених сторін); 7) розробка сценаріїв навчання (виокремлюються деякі загальні групи); 8) визначення потреб дослідження (подальше дослідження для одержання більш детальної інформації щодо чинників невизначеності та трендів); 9) розробка кількісних моделей (перевірка всіх даних на сумісність та консистентність); 10) перехід до сценаріїв прийняття рішень (перевірка відповідності побудованих сценаріїв реальним завданням, що постають у ході процесу, що моделюється) [5, 138–139]. Дотримання цих етапів забезпечує генерування такого сценарію, який враховує сукупність можливих варіантів розвитку подій, враховуючи при цьому взаємозв'язки та внутрішню логіку кожного з них.

Серед складних прогностичних методів варто звернути увагу на комп'ютерні методи, які

можна використовувати на всіх етапах прогнозування. За рівнем використання комп'ютерних методів політичні прогнози поділяються на три види:

автоматизовані – передбачають використання комп'ютерних методів на всіх етапах прогнозування. Для здійснення більшості політичних прогнозів раніше була потрібна безпосередня участь експерта: для внесення необхідних даних у систему, яка самостійно здійснюватиме аналіз та подальший прогноз. Сьогодні ж у політичному прогнозуванні усе частіше використовуються автоматизовані системи, які самостійно збирають та обробляють необхідну інформацію для подальшого прогнозування;

частково керовані – передбачають здійснення обробки та аналізу інформації за допомогою комп'ютерних систем, але прогноз надається експертом на основі отриманої інформації. Або навпаки: збирає, обробляє та аналізує інформацію експерт, а прогноз надається за допомогою комп'ютерних методів;

повністю керовані – передбачають використання експертом різноманітних теоретичних та практичних методів та повну відмову від комп'ютерних методів, при цьому можлива ситуація, коли візуалізація політичного процесу здійснюється за допомогою різноманітних моделюючих систем [10].

Комп'ютерні методи сприяють вирішенню цілого ряду проблем, які виникають у процесі політичного прогнозування. Серед них:

проблема даних – завдяки комп'ютерним методам можна чітко впорядкувати дані, відслідковувати закономірності та певні тренди;

проблема часу – комп'ютерні методи здатні сприяти швидкому здійсненню аналізу наявних даних, а також надавати довгострокові прогнози;

проблеми альтернатив – комп'ютерні методи здатні впорядкувати можливі альтернативи розвитку подій у так званих «деревах рішень», тобто за кількох сценаріями розвитку одночасно;

проблеми достовірності – за допомогою комп'ютерних методів можна здійснювати аналіз усіх компонентів складної ситуації із високою достовірністю [10].

Таким чином, комп'ютерні методи дають змогу раціоналізувати процес політичного прогнозування та зробити його результати математично чіткими.

Поширеними у політичному прогнозуванні є також методи моделювання, які поділяються на

види: а) концептуальне (сукупність уже відомих фактів або уявлень стосовно досліджуваного об'єкта чи системи тлумачать за допомогою спеціальних знаків, символів, операцій над ними або з використанням природної чи штучної мови); б) фізичне (модель і модельований об'єкт є реальними об'єктами або процесами однакової чи різної фізичної природи, і між процесами, що мають місце в об'єкті-оригіналі та моделі, відбуваються подібні за суттю фізичні явища); в) структурно-функціональне (моделі, подані у вигляді схем, блок-схем, графіків, діаграм, креслень, таблиць, рисунків, які доповнюють спеціальними правилами їх взаємодії); г) математичне (здійснюється засобами математики та логіки); д) імітаційне (математичну модель досліджуваного об'єкта подають у вигляді алгоритму функціонування об'єкта, що реалізується у вигляді комп'ютерної програми); е) комп'ютерне (здійснюється засобами комп'ютерних технологій) [2, 12–13].

Зокрема, імітаційні моделі використовують для експериментів на комп'ютері з метою проектування, аналізу та оцінювання функціонування об'єкта, тобто імітаційне моделювання дає змогу розглядати альтернативні варіанти тієї чи іншої ситуації шляхом введення в модель можливих суб'єктивних реакцій учасників подій. Серед переваг імітаційного моделювання – можливість досліджувати особливості функціонування об'єкта в різних умовах, суттєве зменшення тривалості випробувань порівняно з реальним експериментом та ін. Недолік методу «полягає в тому, що розв'язок, отриманий під час аналізу імітаційної моделі, має частковий характер, оскільки його досягають за певних конкретних параметрів, початкових умов та зовнішніх впливів. Для повного аналізу характеристик процесу функціонування об'єкта варто багаторазово відтворювати імітаційний експеримент, змінюючи вихідні дані» [2, 15].

Таким чином, спільним для всіх прогнозів є характеристика майбутнього, при цьому, попри незаперечність необхідності здійснення прогнозів у сфері політики, на переконання дослідників, з погляду досягнення реальних результатів прогнозування їх не можна і не варто абсолютизувати [15]. «Проте, хоч які скептичні зауваження висловлюються щодо тих чи інших прогнозів, на світовій політичній арені виграють ті, хто дослухається до прогнозів, намагаючись досягнути їх підстави, зрозуміти логіку обґрунтування, виявити сутність і спрямування» [15, 40].

Висновки. Прогноз, особливо політичний,

– це складний процес, успішність і точність якого значною мірою залежить від сукупності використовуваних методів аналізу і прогнозування. Прогнозам не властива сталість – вони відрізняються за багатьма критеріями. Через велику кількість чинників впливу політичне прогнозування здійснюється у вигляді варіантів, альтернатив розвитку, які описують вірогідний характер майбутніх подій, процесів, ситуацій. Чим більш довгостроковим є прогноз, тим більша ймовірність неврахування з різних причин чинників і тенденцій, які не потрапили до вихідних даних у процесі прогнозування. Тому

найбільш точними є короткострокові прогнози, отже найбільш точними будуть результати політичного прогнозування. Роль аналітично-прогностичних методів у роботі дипломатичних представництв важко переоцінити: адже, зрештою, аналіз фактів потрібен не сам собою, а заради складання прогнозів можливого розвитку події чи ситуації та інформування про них керівництва держави. У свою чергу, прогнози надаються для прийняття керівництвом держави адекватного міжнародно-політичного рішення.

Список використаних джерел

1. Бебик В. Глобальний політичний менеджмент: поняття, типологія, методологія. *Політичний менеджмент*. 2009. № 2. С. 27–34.
2. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 246 с.
3. Горбатенко В., Петренко І. Метод «Делфі» та специфіка його застосування у прогнозних розробках. *Політичний менеджмент*. 2008. № 6. С. 174–182.
4. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень: навч. посібник. Харків : НТУ «ХП», 2009. 142 с.
5. Загірська І. О., Бідюк П. І. Методика побудови сценарного аналізу із використанням байєсівських методів. *Електротехнічні та комп'ютерні системи*. 2012. № 08 (84). С. 137–142.
6. Інтент-аналіз. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7> (дата звернення: грудень 2021).
7. Коваленко А. О. Політичний аналіз і прогнозування. Київ : Наук. світ, 2002. 210 с.
8. Контент-аналіз. URL : <https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7> (дата звернення: грудень 2021).
9. Метод когнітивного картування. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення: грудень 2021)
10. Мовчан У. В. Комп'ютерні методи політичного прогнозування: сучасна практика та перспективи впровадження. URL : https://www.academia.edu/33126419/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8_%D0%B2%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення: грудень 2021)
11. Намолюк Ч. І. Когнітивне картування як базова методика країнознавчого дослідження. URL : <https://internationalconference2014.wordpress.com/2016/11/06/%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%8F%D0%BA-%D0%B1%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE/> (дата звернення: грудень 2021).
12. Петренко І. І. Типи, функції, інструментарій та принципи експертно-аналітичної діяльності. URL : <http://rmn.knu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Petrenko2.pdf> (дата звернення: грудень 2021).

13. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. [2-е вид.]. Київ : «Київський університет», 1999. 307с.
14. Приходько В. Базові засади аналізу політичної ситуації. *Політичний менеджмент*. 2006. № 3. С. 105–113.
15. Ржевська Н. Політичне та стратегічне прогнозування: суть і ознаки. *Політичний менеджмент*. 2011. № 6. С. 37–42.

References

1. Bebyk, V. (2009). Global political management: concept, typology, methodology. *Political management*, 2, 27–34 [in Ukrainian].
2. Vovk, R. V. (2012). Modeling of international relations. Kyiv: Knowledge[in Ukrainian].
3. Gorbatenko, V., Petrenko, I. (2008). The "Delphi" method and the specifics of its application in forecasting. *Political management*, 6, 174–182 [in Ukrainian].
4. Grabchenko, A. I., Fedorovich, V. O., Garashchenko, Y. M. (2009). Methods of scientific research. Kharkiv: NTU "KhPI" [in Ukrainian].
5. Zagirska, I. O., Bidyuk, P. I. (2012). Methods of constructing scenario analysis using Bayesian methods. *Electrical and computer systems*, 08 (84), 137–142 [in Ukrainian].
6. Intent analysis. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7>[in Ukrainian].
7. Kovalenko, A. A. (2002). Political analysis and forecasting. Kyiv: Nauk. World [in Ukrainian].
8. Content analysis. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7>
9. Cognitive mapping method. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F[in Ukrainian].
10. Movchan, V. V. (2019). Computer methods of political forecasting: modern practice and prospects for implementation. URL: https://www.academia.edu/33126419/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8_%D0%B2%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F[in Ukrainian].
11. Namonyuk, CH. I. (2016). Cognitive mapping as a basic method of local lore research. URL: <https://internationalconference2014.wordpress.com/2016/11/06/%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%8F%D0%BA-%D0%B1%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE>/[in Ukrainian].
12. Petrenko, I. I. (2014). Types, functions, tools and principles of expert-analytical activity. URL: <http://rmn.knu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Petrenko2.pdf>[in Ukrainian].
13. Pocheptsov, G. G. (1999). Communication theory. Kyiv: Kyiv University[in Ukrainian].
14. Prikhodko, V. (2006). Basic principles of analysis of the political situation. *Political management*, 3, 105–113 [in Ukrainian].
15. Rzhetskaya, N. (2011). Political and strategic forecasting: essence and characteristics. *Political management*, 6, 37–42 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.12.2021
Отримано після доопрацювання 19.01.2022
Прийнято до друку 25.01.2022